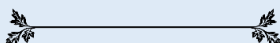

สรุปผลการประชุมรับฟังความคิดเห็น การปฏิรูประบบบำนาญกองทุนประกันสังคม
ครั้งที่ 8

ระหว่างวันที่ 6 – 7 พฤศจิกายน 2560 ณ โรงแรมสุนีย์ แกรนด์ โฮเทล
แอนด์ คอนเวนชัน เซ็นเตอร์ จังหวัดอุบลราชธานี

ผู้เข้าร่วมประชุม

ผู้เข้าร่วมประชุมจำนวน 285 คน ประกอบด้วย ผู้ประกันตนตามมาตรา 33 ผู้ประกันตนตามมาตรา 39 นายจ้าง/สถานประกอบการ ของจังหวัดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 7 จังหวัด ได้แก่ ยโสธร ศรีสะเกษ บุรีรัมย์ สุรินทร์ นครพนม มุกดาหาร ร้อยเอ็ด มหาสารคาม อำนาจเจริญ และอุบลราชธานี พร้อมทั้งผู้บริหารข้าราชการ และเจ้าหน้าที่ของสำนักงานประกันสังคม

วิทยากร

- การบรรยายเรื่อง “แนวคิดหลักการ การให้ความคุ้มครองประโยชน์ทดแทนกรณีชราภาพตามพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ.2533 และฉบับแก้ไขเพิ่มเติม” โดย นายอาร์กซ์ พรหมณี อดีตที่ปรึกษารัฐมนตรีว่าการกระทรวงแรงงาน
- การนำเสนอแนวทางการปฏิรูปและรับฟังความคิดเห็นเรื่อง “แนวทางการปฏิรูประบบบำนาญประกันสังคม” โดย นางนิยดา เสนีย์มโนมัย ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านประกันสังคม

สรุปผลความคิดเห็นในช่วงการอภิปราย

ผู้เข้าร่วมประชุมรับฟังความคิดเห็นการปฏิรูประบบบำนาญได้แสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะในที่ประชุม มีจำนวน 15 คน ดังนี้

1. ประเด็นที่ 1: การขยายอายุการเกิดสิทธิรับบำนาญชราภาพ

- 1.1 ผู้ที่เห็นด้วยกับแนวทางที่ 1 คงอายุการเกิดสิทธิรับบำนาญชราภาพไว้ที่อายุ 55 ปี เงื่อนไขและสิทธิประโยชน์เงินบำนาญแบบเดิม (ไม่มีการเปลี่ยนแปลงใดๆ) จำนวน 3 คน
- 1.2 ผู้ที่เห็นด้วยกับแนวทางที่ 2 ขยายอายุการมีสิทธิรับบำนาญแบบค่อยเป็นค่อยไป และให้สิทธิชดเชยช่วงเปลี่ยนผ่านหากไม่สามารถทำงานจนถึงอายุที่มีสิทธิรับบำนาญใหม่ได้ คำนวณจากบำนาญที่ควรได้ จำนวน 7 คน
- 1.3 ผู้ที่เห็นด้วยกับแนวทางที่ 3 ขยายอายุการเกิดสิทธิรับบำนาญตามหลักสากล และสามารถเลือกรับสิทธิประโยชน์บำนาญไปส่วนหนึ่งก่อนครบอายุรับบำนาญ แต่เมื่อครบอายุเกิดสิทธิรับบำนาญจะได้รับบำนาญในจำนวนที่ลดลง จำนวน 4 คน

1.4 อื่น ๆ จำนวน 1 คน (ผสมผสานทั้ง 4 แนวทาง)

1.5 ข้อสังเกตและข้อเสนอ

1.5.1 สามารถขยายเวลาทำงานต่อได้ หากสุขภาพดีก็สามารถทำงานต่อและได้รับทั้งบำเหน็จและบำนาญ

1.5.2 เห็นด้วยกับการรับบำนาญ เพราะเป็นห่วงวินัยการใช้เงินที่ไม่ระวังอาจทำให้เดือดร้อนในภายหลัง

1.5.3 ควรมีการพิจารณาจ่ายเงินบำเหน็จให้มีความเป็นไปได้เพิ่มขึ้น เนื่องจากผู้ประกันตนมีความจำเป็นและมีความต้องการเงินก้อนเพื่อนำไปลงทุนต่อยอดเพิ่มรายได้ แต่เงินบำนาญในอนาคตได้รับตามสัดส่วนที่ลดลง

1.5.4 หากพิจารณากลุ่มคนที่รอคอยเวลาที่จะเกษียณอายุที่ 55 ปี จะมีการวางแผนล่วงหน้าแล้วว่าอีก 1-2 ปี จะได้รับบำเหน็จบำนาญแล้ว

1.5.5 เมื่อผู้ประกันตนอายุ 55 ปี สามารถรับบำเหน็จบางส่วนโดยคิดเป็นร้อยละตามเกณฑ์ของสำนักงานประกันสังคม และเกษียณที่อายุ 60 ปี แล้วรับเป็นบำนาญ

2. ประเด็นที่ 2: การเพิ่มสิทธิประโยชน์การประกันสุขภาพต่อเนื่องแก่ผู้รับบำนาญ โดยผู้รับบำนาญสามารถเลือกรับการประกันสุขภาพต่อเนื่องหลังจากออกจากการเป็นผู้ประกันตนได้ โดยยอมให้สำนักงานประกันสังคมหักเงินบำนาญส่วนหนึ่งเป็นเบี้ยประกันสุขภาพ

2.1 ผู้ที่เห็นด้วยมีความเห็นว่า

2.1.1 เมื่อเจ็บป่วยแล้วไปรักษาตัวที่โรงพยาบาล ไม่เสียค่าใช้จ่ายแต่อย่างใด

2.1.2 การถูกหักเพื่อประกันสุขภาพเป็นผลดี บางคนอาจจะมองไม่เห็นประโยชน์เนื่องจากไม่เคยเจ็บป่วย เมื่อช่วงอายุ 55-60 ปี สุขภาพร่างกายเริ่มต้องดูแล ในการหักเงินเป็นค่าประกันสุขภาพ ควรเก็บเงินสมทบเหมือนมาตรา 39 ไม่ควรเกินร้อยละ 10 ของเงินบำนาญ

2.1.3 การให้ความคุ้มครองของประกันสังคมจะครอบคลุมถึงโรคเรื้อรัง สำหรับคนที่ไม่เคยเจ็บป่วยถือว่าเป็นการซื้อประกันสุขภาพ การใช้เวลารอคอยนานในการรักษาเป็นเรื่องปกติของโรงพยาบาลรัฐ

2.1.4 การใช้สิทธิบริการทางการแพทย์ แต่ละสิทธิแตกต่างกันอยู่แล้ว ไม่ว่าจะเป็นสิทธิบัตรทอง สิทธิประกันสังคม และสิทธิข้าราชการ ซึ่งปัญหาเกิดจากการบริหารจัดการของโรงพยาบาล

2.1.5 การประกันสุขภาพต่อเนื่องแก่ผู้รับบำนาญ ควรนำเงินส่วนหนึ่งจ่ายค่าประกันสุขภาพ ในฐานะของคนทำงานควรยอมเสียเงินเพื่อจ่ายเป็นค่าประกันสุขภาพตนเอง จะทำให้ไม่เป็นภาระของภาครัฐ เนื่องจากภาครัฐต้องแบกรับภาระในการดูแลประชาชนผู้มีรายได้น้อยทั่วประเทศ

2.2 ผู้ที่ไม่เห็นด้วยมีความเห็นว่า

2.2.1 การบริการทางด้านการแพทย์ล่าช้า ไปโรงพยาบาลทั้งวันได้เพียงยาพาราเซตามอล ต้องการให้บริการที่สะดวกรวดเร็วเหมือนคลินิกและได้พบหมอแล้วรักษาจบในครั้งเดียว เห็นว่านำเงินส่วนที่สำนักงานประกันสังคมจะหักไปซื้อประกันสุขภาพกับเอกชนจะได้รับบริการที่ดีและรวดเร็วกว่า และสำนักงานประกันสังคมจะทำอย่างไรให้บริการได้ดีเทียบเท่ากับประกันของเอกชน

2.2.2 การที่จะจ่ายเงินสมทบให้กับประกันสังคมยังไม่มี ความชัดเจน และการให้บริการทางการแพทย์ของบัตรทองกับประกันสังคมไม่มีอะไรที่แตกต่างกัน และการใช้สิทธิของประกันสังคมมีเงื่อนไขในการรักษาที่มากกว่าบัตรทองซึ่งไม่ได้เสียเงินเลย

2.2.3 จำนวนเงินที่สำนักงานประกันสังคมยังไม่มี ความชัดเจนเรื่องจะหักเป็นเบี้ยประกันสุขภาพ

2.2.4 เมื่อผู้ประกันตนเกษียณอายุแล้วสามารถใช้สิทธิบริการทางการแพทย์กับสำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ (สปสช.) ได้ ซึ่งการให้บริการไม่มีความแตกต่างกัน จะมีความแตกต่างกันเฉพาะการตรวจสุขภาพประจำปีเท่านั้น อีกทั้งการใช้สิทธิของประกันสังคม มีเงื่อนไขมากกว่า

2.2.5 จังหวัดเล็ก ๆ ไม่มีโอกาสเลือกโรงพยาบาลมากนัก เนื่องจากมีโรงพยาบาลจำนวนจำกัด ควรเปิดโอกาสให้เลือกโรงพยาบาลเอกชนเพิ่มเติม

2.2.6 ควรให้เป็นความสมัครใจของผู้ประกันตนเองในการประกันสุขภาพต่อเนื่อง

3. ประเด็นที่ 3: การปรับปรุงสูตรค่าจ้างเฉลี่ยเพื่อใช้ในการคำนวณเงินบำนาญ เพื่อสร้างความเป็นธรรมให้แก่ผู้ประกันตนที่มีลักษณะค่าจ้างแตกต่างกัน และช่วยให้ผู้ประกันตนส่วนมากได้รับบำนาญเพิ่มขึ้น มีการปรับค่าจ้างเฉลี่ยในการคำนวณบำนาญชราภาพจาก 60 เดือนสุดท้าย เป็นตลอดอายุการทำงานและปรับค่าจ้างที่ได้รับแต่ละปีให้เป็นมูลค่าปัจจุบัน จะทำให้ค่าจ้างในอดีตมีมูลค่าใกล้เคียงกับปัจจุบันยิ่งขึ้น

ผู้ที่เห็นด้วยมีความเห็นว่า

1) คนทำงานมีการเปลี่ยนงานบ่อย ถ้าหากนำเงินเดือนตั้งแต่เริ่มทำงานมาคำนวณทำให้มีความเป็นธรรมมากกว่า เพราะจะทำให้ได้รับบำนาญเพิ่มขึ้น

2) การปรับปรุงสูตรค่าจ้างเฉลี่ยเป็นผลดีกับผู้ประกันตน จะทำให้ผู้ประกันตนทุกมาตราได้รับบำนาญเพิ่มขึ้น

3) สำหรับคนที่อายุมากและมีเงินเดือนสูง นายจ้างมีเทคนิคในการทำงานเพื่อลดเงินเดือน โดยการใช้วิธีการลดชั่วโมงการทำงาน ถ้าหากเอายอดเงินทั้งหมดมาคำนวณจะเกิดผลดีกับผู้ประกันตนกลุ่มนี้

ผู้ที่ไม่เห็นด้วยมีความเห็นว่า

1) ควรคิดแยกสูตรคำนวณระหว่างผู้ประกันตนมาตรา 33 คิดจาก 60 เดือนสุดท้าย ส่วนผู้ประกันตนมาตรา 39 ให้คิดตั้งแต่แรกเข้าทำงาน เพื่อให้เกิดความเป็นธรรมทั้ง 2 ฝ่าย

2) ควรเพิ่มอัตราบำนาญพื้นฐานมากกว่าการปรับปรุงสูตร เช่น เพิ่มอัตรการจ่ายบำนาญจากร้อยละ 20 เป็นร้อยละ 50-60 ของเงินเดือน 60 เดือนสุดท้าย

ทั้งนี้ ผู้เข้าร่วมประชุมมีข้อสังเกต และข้อเสนอแนะเพิ่มเติม ดังนี้

1. ด้านสิทธิประโยชน์

- กรณีผู้ประกันตนที่ทุพพลภาพไม่รุนแรงมีการยกเว้นหรือไม่ เพราะทุพพลภาพไม่รุนแรงคือผู้ประกันตนที่สูญเสียสมรรถภาพในการทำงานของร่างกายตั้งแต่ร้อยละ 35 ไม่ถึงร้อยละ 50 สำนักงานประกันสังคมจ่ายเงินทดแทนการขาดรายได้ให้ร้อยละ 30 ของค่าจ้าง เป็นระยะเวลา 180 เดือน ผู้ประกันตนกลุ่มนี้จะอยู่ในกลุ่มที่เกษียณอายุ 55 ปี หรือไม่

- การกำหนดเกณฑ์การจ่ายเป็นบำเหน็จหรือบำนาญ ตามระยะเวลาการส่งเงินสมทบครบ 180 เดือน จะได้รับเป็นบำนาญ หากจ่ายไม่ครบ 180 เดือนจะได้รับเป็นบำเหน็จ เห็นว่าการจ่ายเป็นบำเหน็จหรือบำนาญควรให้ผู้ประกันตนสามารถเลือกเองได้

2. ด้านสมทบ

- การจ่ายเงินสมทบของผู้ประกันตนมาตรา 39 จ่ายเงินสมทบในฐานค่าจ้างที่ 4,800 บาท เป็นไปได้หรือไม่ว่าจะมีกฎหมายรองรับให้สามารถจ่ายเงินสมทบในฐานค่าจ้างที่ 15,000 บาท

- เสนอให้ปรับเพดานฐานค่าจ้างในการคำนวณเงินสมทบ จาก 15,000 บาท เพิ่มเป็น 20,000 บาท

- การปรับฐานค่าจ้างเพื่อกำหนดบำนาญ แต่ละคนมีความต้องการต่างกัน แต่ต้องมีการประเมินความสามารถในการทำงานในแต่ละกลุ่มอาชีพและปรับฐานเพดานในแต่ละกลุ่มให้มีความเหมาะสม

3. ด้านการปฏิรูปบำนาญ

- สำนักงานประกันสังคมควรมีการสำรวจอายุเกษียณแต่ละสถานประกอบการ เพื่อประกอบการพิจารณา บางสถานประกอบการมีการกำหนดอายุเกษียณเดิมไว้ที่อายุ 55 ปี บางแห่งเกษียณที่อายุ 60 ปี หากไม่มีการกำหนดอายุเกษียณไว้ก็จะต้องเกษียณที่อายุ 60 ปี ตามกฎหมาย

- การประเมินการทำงานว่าใครจะสามารถทำงานต่อได้หลังอายุ 55 ปี ขึ้นอยู่กับกลุ่มคน เมื่ออายุมากขึ้นศักยภาพของคนแต่ละกลุ่มจะแตกต่างกัน เช่น กลุ่มคนที่ใช้แรงงานเมื่ออายุมากขึ้นจะไม่สามารถทำงานที่หนักได้เหมือนกลุ่มพนักงานทั่วไป และกลุ่มผู้บริหาร

- กลุ่มอาชีพที่ทำงานหนักส่วนใหญ่ต้องการเกษียณที่อายุ 55 ปี เนื่องจากไม่สามารถทำงานต่อไปจนถึงอายุ 60 ปี

- การขยายอายุเกิดสิทธิรับบำนาญ ควรให้สถานประกอบการแต่ละแห่งเป็นผู้เลือก หากขยายอายุเป็น 60 ปี ผู้ประกันตนจะมีผลกระทบในการนำส่งเงินสมทบ และสถานประกอบการมีภาระเพิ่มขึ้น

สรุปผลที่ได้จากแบบสอบถาม (เฉพาะผู้ออกความเห็น)

ผู้เข้าร่วมประชุมจำนวน 263 คน มีผู้สนใจตอบแบบสอบถามทั้งสิ้น 228 คน คิดเป็นร้อยละ 86.69 ของผู้เข้าร่วมประชุม

ข้อมูลทั่วไป

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุระหว่าง 41 – 50 ปี สถานภาพสมรส วุฒิการศึกษา ระดับปริญญาตรี มีรายได้อยู่ระหว่าง 10,001 – 15,000 บาท และ 20,001 – 30,000 บาท และส่วนใหญ่มีสถานะเป็นลูกจ้าง (ร้อยละ 75.88) รองลงมา มีสถานะเป็นนายจ้าง (ร้อยละ 14.47)

รายการ	จำนวน	ร้อยละ	ร้อยละ (เฉพาะผู้ออกความเห็น)
เพศ			
ชาย	67	29.39	29.39
หญิง	161	70.61	70.61
รวม	228	100.00	100.00
กลุ่มอายุ			
≤ 30 ปี	46	20.18	20.18
31 – 40 ปี	62	27.19	27.19
41 – 50 ปี	65	28.51	28.51
51 ปีขึ้นไป	55	24.12	24.12
รวม	228	100.00	100.00

รายการ	จำนวน	ร้อยละ	ร้อยละ (เฉพาะผู้ออกความเห็น)
สถานภาพ			
โสด	77	33.77	35.00
สมรส	128	56.14	58.18
หย่า/หม้าย	15	6.58	6.82
ไม่ระบุ	8	3.51	
รวม	228	100.00	100.00
วุฒิการศึกษา			
ประถมศึกษาหรือต่ำกว่า	21	9.21	9.29
มัธยมศึกษาตอนต้น	18	7.89	7.96
มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช.	10	4.39	4.43
ปวส./อนุปริญญา	29	12.72	12.83
ปริญญาตรี	133	58.33	58.85
สูงกว่าปริญญาตรี	15	6.58	6.64
ไม่ระบุ	2	0.88	
รวม	228	100.00	100.00
สถานะ			
ข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ	20	8.77	8.77
นายจ้างนิติบุคคล	13	5.70	5.70
นายจ้างบุคคลธรรมดา	20	8.77	8.77
ม.33	159	69.74	69.74
ม.39	14	6.14	6.14
อื่นๆ	2	0.88	0.88
รวม	228	100.00	100.00
รายได้			
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 5,000 บาท	3	1.32	1.34
5,001 – 10,000 บาท	35	15.35	15.62
10,001 – 15,000 บาท	60	26.32	26.79
15,001 – 20,000 บาท	34	14.91	15.18
20,001 – 30,000 บาท	60	26.32	26.79
มากกว่า 30,000 บาท	32	14.03	14.28
ไม่ระบุ	4	1.75	
รวม	228	100.00	100.00

ข้อมูลด้านการเกษียณอายุและบำนาญ

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่วางแผนเกษียณเมื่ออายุ 60 ปี มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 55.17 รองลงมาคืออายุ 55 ปี คิดเป็นร้อยละ 32.51

วางแผนเกษียณอายุเมื่อ	จำนวน	ร้อยละ	ร้อยละ (เฉพาะผู้ออกความเห็น)
50 ปี	6	2.63	2.96
55 ปี	66	28.95	32.51
60 ปี	112	49.12	55.17
65 ปี	4	1.75	1.97
อื่นๆ	15	6.58	7.39
ไม่ระบุ	25	10.97	
รวม	228	100.00	100.00

ผู้เข้าร่วมประชุมวางแผนรายได้หลังเกษียณจากบำเหน็จบำนาญจากกองทุนประกันสังคมมากที่สุด รองลงมาคือ การออมและลงทุนส่วนตัว บำเหน็จจากกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ เบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ รายได้จากครอบครัว และการทำงานหลังเกษียณ ตามลำดับ

วางแผนรายได้หลังเกษียณ	ค่าเฉลี่ย
เบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ	3.59
บำเหน็จจากกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ	3.97
บำเหน็จบำนาญจากกองทุนประกันสังคม	4.19
การออมและลงทุนส่วนตัว	3.92
รายได้จากครอบครัว	3.39
ทำงานหลังเกษียณ	3.04
อื่น ๆ	2.53

ความเห็นเพิ่มเติม

1. ควรมีการออมเงินของตัวเอง
2. ควรจ่ายเงินบำเหน็จจากสำนักงานประกันสังคม (สปส.) ไม่ต้องการเงินบำนาญ เนื่องจากหากเกษียณแล้วเสียชีวิตเร็วก็ไม่คุ้มที่สมทบกองทุนประกันสังคม
3. ควรจ่ายเงินบำเหน็จเป็นเงินก้อนจะได้ลงทุนหมุนเวียนได้
4. ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับ เรื่องการศึกษาของบุตรหลาน
5. ควรมีการปรับแบบค่อยเป็นค่อยไปหรือสมัครใจเกษียณได้ที่อายุ 55 ปี

ผู้เข้าร่วมประชุมออมเงินระยะยาวเพิ่มเติมนอกจากประกันสังคมในลักษณะฝากธนาคารมากที่สุด
รองลงมาคือ การทำประกันชีวิต กองทุนสำรองเลี้ยงชีพ ซื้อพันธบัตร/สลากออมสิน และการลงทุนในกองทุน RMF/LTF ตามลำดับ

ลักษณะการออมเงินเพิ่ม	ค่าเฉลี่ย
ฝากธนาคาร	3.31
ซื้อพันธบัตร/สลากออมสิน	2.22
ทำประกันชีวิต	3.09
ลงทุนในกองทุน RMF/LTF	1.96
กองทุนสำรองเลี้ยงชีพ	2.77
อื่น ๆ	1.50

ความเห็นเพิ่มเติม

1. ไม่มีการออมเพิ่มเติม
2. ควรเพิ่มกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ
3. มีการออมเงินจากการทำธุรกิจส่วนตัวหรือการนำเงินไปลงทุนเพื่อให้มีเงินออมมากขึ้น

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ (ร้อยละ 60.50) มีเงินออมสำหรับใช้ในยามเกษียณไม่เพียงพอ

มีเงินออม	จำนวน	ร้อยละ	ร้อยละ (เฉพาะผู้ออกความเห็น)
เพียงพอ	79	34.65	39.50
ไม่เพียงพอ	121	53.07	60.50
ไม่ระบุ	28	12.28	
รวม	228	100.00	100.00

ผู้ที่มีเงินออมเพียงพอ มีความเห็นว่า

1. มีเงินฝากไว้ที่กองทุน และหุ้นสหกรณ์ มีกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ
2. มีเงินกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ ประกันสังคม ประกันชีวิต
3. ได้รับบำเหน็จรายเดือนและมีหอพัก
4. มีการออมสะสมมาแล้วระยะหนึ่งแล้วเอามาลงทุนค้าขาย
5. เพื่อคุณภาพชีวิตในยามชราไม่เดือดร้อนลูกหลาน

ผู้ที่มีเงินออมไม่เพียงพอ มีความเห็นว่า

1. ยังไม่ได้เริ่มเก็บเงินออม
2. รายได้น้อยมีค่าใช้จ่ายมากกว่ารายได้
3. ค่าใช้จ่ายในครอบครัวค่อนข้างสูง

4. การเก็บเงินออมในสถานะที่ค่าครองชีพสูงเป็นเรื่องยากทำให้มีเงินอมน้อยกว่ารายจ่ายที่สูงมาก
5. มีการหนีสินทั้งในและนอกระบบ ทำให้ยังมีเงินออมประเภทอื่น ๆ หากมีโปรแกรมช่วยทางผู้ประกันตนที่ช่วยลดภาระหนี้สินเพื่อสร้างเงินออมก็จะดีกว่านี้

ความเห็นเพิ่มเติม

1. ถ้าเรารอบำนาญถ้าอายุไม่ยืนอาจไม่ได้ใช้
2. ทำงานจนเกษียณก็ยังมีเงินออม
3. เงินบำนาญกองทุนประกันสังคมน่าจะใกล้เคียงกับข้าราชการจะดีมาก

ผู้เข้าร่วมประชุมส่วนใหญ่คิดว่ารายได้หลักหลังเกษียณ/ยามชราได้มาจากการออมเงินด้วยตนเองมากที่สุด รองลงมา ได้มาจากการพึ่งสวัสดิการภาครัฐ การต่ออายุการทำงาน และการพึ่งพิงลูกหลาน ตามลำดับ

แหล่งรายได้หลังเกษียณ	ค่าเฉลี่ย
พึ่งสวัสดิการภาครัฐ	3.37
ออมเงินด้วยตนเอง	3.88
พึ่งพิงลูกหลาน	2.46
ต่ออายุการทำงาน	2.67
อื่น ๆ	1.75

ความเห็นเพิ่มเติม

1. เงินออมบำนาญจากประกันสังคม/เงินเกษียณจากบริษัท
2. จากการทำธุรกิจส่วนตัว
3. ควรเป็นรายได้จากอาชีพเสริมที่สามารถทำงานได้ในยามแก่ชรา
4. กิจการที่เหลือหลังเกษียณ

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ (ร้อยละ 51.8) เห็นด้วยกับการขยายอายุเกิดสิทธิรับบำนาญชราภาพจากอายุ 55 ปี ออกไปเพื่อให้ผู้ประกันตนมีระยะเวลาในการออมเพิ่ม

ความเห็น	จำนวน	ร้อยละ	ร้อยละ (เฉพาะผู้ออกความเห็น)
เห็นด้วย	118	51.75	53.64
ไม่เห็นด้วย	102	44.74	46.36
ไม่ระบุ	8	3.51	
รวม	228	100.00	100.00

ผู้ที่เห็นด้วย มีความเห็นว่า

1. เพื่อเป็นรายได้เพิ่มหลังเกษียณ
2. เพิ่มจำนวนเงินสมทบเหมาะสมกว่า การขยายอายุแต่การขยายอายุก็ดี

3. เพิ่มระยะเวลาในการออมเพื่อให้มีเงินออมที่สูงขึ้นและเพียงพอ
4. เพิ่มเงินบำนาญหลังเกษียณให้เพียงพอกับความเป็นอยู่
5. ปัจจุบันประเทศกำลังเข้าสู่ผู้สูงวัยจึงเห็นด้วยหากมีการขยายอายุรับบำนาญ

ผู้ที่ไม่เห็นด้วย มีความเห็นว่า

1. สภาพร่างกายสายตาของแรงงานทำงานไม่เหมือนกัน
2. สภาพร่างกายน่าจะไม่ใช่
3. หหมดแรงงาน
4. ควรคงไว้ที่อายุ 55 ปีหรืออายุ 50 ปี เพราะบางคนมีสุขภาพไม่ดีแล้วไม่สามารถทำงานต่อจนอายุ 60 ปีได้ คนทุกวันนี้อายุ 55 ปีก็แก่แล้ว ไม่สามารถทำงานได้ต่อ ควรให้สิทธิเลือกออกก่อน 60 ปี และได้รับบำนาญทันที
5. บางคนต้องการเกษียณก่อนอายุ 60 ปี

ส่วนใหญ่ (ร้อยละ 54.78) เห็นว่าอายุที่เกิดสิทธิรับบำนาญชราภาพควรเป็นอายุ 60 ปี และส่วนใหญ่ (ร้อยละ 44.19) เห็นว่าอายุเกิดสิทธิในอีก 10 ปีข้างหน้าควรเป็นอายุ 60 ปี

อายุที่เกิดสิทธิ (ปัจจุบัน)	จำนวน	ร้อยละ	ร้อยละ (เฉพาะผู้ออกความเห็น)
50	5	2.19	4.35
55	29	12.72	25.22
60	63	27.63	54.78
65	-	-	-
อื่นๆ	18	7.90	15.65
ไม่ระบุ	113	49.56	
รวม	228	100.00	100.00

อายุที่เกิดสิทธิ (อีก 10 ปี)	จำนวน	ร้อยละ	ร้อยละ (เฉพาะผู้ออกความเห็น)
50	4	1.75	4.65
55	9	3.95	10.46
60	38	16.67	44.19
65	22	9.65	25.58
อื่นๆ	13	5.70	15.12
ไม่ระบุ	142	62.28	
รวม	228	100.00	100.00

ทั้งนี้ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ (ร้อยละ 75.00) เห็นว่าควรขยายอายุรับบำนาญชราภาพด้วยวิธีการสมัครใจมากกว่าการใช้วิธีบังคับ

วิธี	จำนวน	ร้อยละ	ร้อยละ (เฉพาะผู้ออกความเห็น)
สมัครใจ	96	42.11	75.00
บังคับ	32	14.03	25.00
ไม่ระบุ	100	43.86	
รวม	228	100.00	100.00

ความเห็นเพิ่มเติม

1. ทำไมต้องบังคับให้ผู้ประกันตนรับบำนาญ
2. เนื่องจากบางรายอาจมีความจำเป็นต้องใช้เงินในปีนั้น
3. เพื่อให้เข้าถึงทุกคนทุกประเภทและขยายโอกาสให้ทั่วถึง
4. ไม่ควรขยายอายุการเกิดสิทธิรับบำนาญ ควรปรับเพิ่มฐานการเก็บเงินสมทบ
5. เพราะในกรณีคนที่ไม่มียางานทำอายุ 50 ปี ก็น่าจะได้รับเบี้ยบำนาญแล้ว แต่หากใครยังทำงานอยู่ควรเป็นอายุ 55 ปี หรืออายุ 60 ปี

แนวทางการขยายอายุการเกิดสิทธิรับบำนาญชราภาพ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เห็นด้วยกับการขยายอายุการเกิดสิทธิรับบำนาญชราภาพ (ร้อยละ 63.44) โดยส่วนใหญ่เห็นด้วยกับแนวทางที่ 3 คือ ขยายอายุการเกิดสิทธิรับบำนาญตามหลักสากล และสามารถเลือกรับสิทธิประโยชน์บำนาญไปส่วนหนึ่งก่อนครบอายุรับบำนาญ แต่เมื่อครบอายุเกิดสิทธิรับบำนาญจะได้รับเงินบำนาญในจำนวนเงินที่ลดลง (ร้อยละ 38.71) รองลงมาเห็นด้วยกับแนวทางที่ 2 คือ ควรดำเนินการขยายอายุรับบำนาญชราภาพตามหลักสากลรับบำนาญขาดเซย หากไม่สามารถทำงานจนถึงอายุรับบำนาญได้ (ร้อยละ 17.74) และแนวทางที่ 4 ขยายอายุรับบำนาญขั้นต่ำเฉพาะผู้ประกันตนใหม่ สำหรับผู้ประกันตนเดิมสามารถเลือกรับสิทธิประโยชน์บำนาญไปส่วนหนึ่งก่อนครบอายุรับบำนาญ แต่เมื่อครบอายุเกิดสิทธิรับบำนาญจะได้รับบำนาญในจำนวนที่ลดลง (ร้อยละ 6.99)

สำหรับผู้ตอบแบบสอบถามที่ไม่เห็นด้วยกับการขยายอายุการเกิดสิทธิรับบำนาญชราภาพ (ร้อยละ 34.95) คือ คงอายุเกิดสิทธิรับบำนาญชราภาพไว้ที่อายุ 55 ปี เงื่อนไขและเงินบำนาญแบบเดิม

แนวทางที่เลือก	จำนวน	ร้อยละ	ร้อยละ (เฉพาะผู้ออกความเห็น)
แนวทางที่ 1	65	28.51	34.95
แนวทางที่ 2	33	14.47	17.74
แนวทางที่ 3	72	31.58	38.71
แนวทางที่ 4	13	5.70	6.99
อื่นๆ	3	1.32	1.61
ไม่ระบุ	42	18.42	
รวม	228	100.00	100.00

ผู้ที่เลือกแนวทางที่ 1 (คงอายุเกิดสิทธิรับบำนาญฯ ไว้ที่อายุ 55 ปี เงื่อนไข และเงินบำนาญแบบเดิม) มีความเห็นว่า

1. ยังไม่มีกฎหมายการขยายอายุ
2. บางหน่วยงานนายจ้างจะไม่จ้างจนถึงอายุ 55 ปี
3. กิจการหรืองานบางประเภทไม่เอื้อต่อการให้คนที่อายุเกิน 55 ปี ทำ
4. เนื่องจากบางบริษัทมีการเกษียณอายุการทำงานที่อายุ 55 ปี แล้วจะนำรายได้จากส่วนไหนเพื่อมาใช้กว่าจะถึง 60 ปี
5. ไม่แตกต่างจากเดิมมากนัก

ผู้ที่เลือกแนวทางที่ 2 (ขยายอายุรับบำนาญฯ รับบำนาญชดเชย หาไม่สามารถทำงานจนถึงอายุรับบำนาญได้) มีความเห็นว่า

1. หลังเกษียณค่าใช้จ่ายค่อนข้างสูง ผู้เกษียณควรมีรายได้มีงบดุลกับรายจ่าย
2. จะได้รับบำนาญชดเชยในช่วงที่ยังไม่สามารถรับบำนาญได้ สามารถขยายระยะเวลาการออมนานขึ้น เมื่ออายุครบสิทธิรับบำนาญก็จะได้รับบำนาญได้
3. อายุของผู้ประกันตนวัยทำงานควรอยู่ประมาณ 20-45 ปี โดยประมาณ แล้วรับเป็นบำนาญตามอายุการทำงาน
4. เป็นทางเลือกแก่ผู้ประกันตนที่มีหลากหลายลักษณะงาน ซึ่งมีความแตกต่างกัน
5. ได้เงินบำนาญก่อน แล้วรับบำนาญต่อ

ผู้ที่เลือกแนวทางที่ 3 (ขยายอายุรับบำนาญฯ เลือกรับบำนาญไปส่วนหนึ่งก่อน เมื่ออายุครบสิทธิรับบำนาญจะได้รับบำนาญในจำนวนที่ลดลง) มีความเห็นว่า

1. การรับบำนาญก่อนจะได้นำไปต่อยอดทำธุรกิจเพื่อดำเนินการต่อไปหลังเกษียณหรือยังก็ตามครบกำหนดอายุ 60 ปี ก็จะมีเงินรายเดือนเพื่อดำเนินชีวิต
2. เมื่ออายุ 55 ปี ขอรับบำนาญส่วนหนึ่งไปทำธุรกิจบั้นปลายชีวิตก่อน ต่อมาครบ 60 ปี ก็ขอรับเป็นบำนาญรายเดือนไว้ใช้จ่ายบ้าง
3. ถ้าเกษียณอายุ 55 ปี ไม่สามารถทำงานได้เราสามารถรับบำนาญก่อนที่จะเกษียณอายุ 60 ปี มีการชดเชยเงินบำนาญ
4. สามารถทำงานต่อจนถึงอายุเกิดสิทธิ สามารถรอเพิ่มบำนาญ
5. กำหนดขั้นต่ำ/สูงสุดของจากเบิกเงินมาก่อน ไม่ต้องรอถึงการไม่สามารถทำงานได้ถึงจะได้รับเงิน

ผู้ที่เลือกแนวทางที่ 4 (ขยายอายุรับบำนาญฯ เฉพาะผู้ประกันตนใหม่ ผู้ประกันตนเดิมเลือกรับบำนาญไปส่วนหนึ่งก่อน เมื่ออายุครบสิทธิรับบำนาญจะได้รับบำนาญในจำนวนที่ลดลง) มีความเห็นว่า

1. ควรปรับเป็นอายุ 60 ปี
2. กลุ่มผู้รับบำนาญที่ครบสิทธิยังมีไม่มาก
3. ได้รับบำนาญเยอะที่สุด เกิดสิทธิรับบำนาญชราภาพที่อายุ 60 ปี หากสุขภาพไม่อำนวยเกิดสิทธิรับบำนาญชดเชยได้ที่อายุ 55 ปี และมีให้เลือกจ่ายเพิ่มได้กรณีอยากได้บำนาญเพิ่มขึ้นจากมาตรฐานตามที่ประกันสังคมกำหนด
4. ผู้ประกันตนมีสิทธิรับเงินบางส่วน เพื่อนำมาใช้ประโยชน์อย่างอื่นนอกจากยังชีพ อาจนำเงินบำนาญบางส่วนไปลงทุน/ประกอบธุรกิจ
5. ควรคงอายุเกิดสิทธิรับบำนาญชราภาพไว้ที่อายุ 50-55 ปี และให้สิทธิเลือกจะบำนาญหรือบำนาญขึ้นอยู่กับความสมัครใจของผู้ประกันตนเพราะการให้สิทธิผู้ประกันตนเลือกเองเนื่องจาก ผู้ประกันตน

แต่ละคนมีความจำเป็นและเหตุผลในการนำเงินที่ได้ไปใช้แตกต่างกัน เช่น บางคนนำไปลงทุน ค้าขาย บางคนนำเงินไปใช้หนี้และลงทุนบางคนนำไปออมและลงทุนอย่างอื่นตามความจำเป็นไม่ควรออกกฎหมายมาบังคับผู้ที่เลือกแนวทางอื่น ๆ มีความเห็นว่า

1. คงอายุรับบำนาญไว้ที่อายุ 55 ปี
2. ผู้ประกันตนที่มีสิทธิได้รับบำนาญสามารถเลือกได้ระหว่างการรับบำนาญหรือบำนาญ เพื่อจะไปลงทุนประกอบกิจการส่วนตัวในช่วงที่มีความสามารถในการทำงาน (อายุยังไม่มากนัก) เพื่อจะได้เกิดประโยชน์สูงสุด มีหลายคนเลือกรับบำนาญไม่ต้องมีภาคบังคับ ในการเลือกสิทธิขอเป็นสมัครใจ
3. ปัจจุบันอายุยังไม่ถึงอายุ 55 ปี แต่ต้องการรับบำนาญตอนอายุ 55 ปี แล้วก็ขยายสิทธิรับบำนาญ

4. เพื่อเป็นการสร้างขวัญกำลังใจให้คนที่ยังมีความรู้ความสามารถประสบการณ์ในการทำงาน

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ (ร้อยละ 68.63) เห็นด้วยกับการที่ผู้รับบำนาญสามารถเลือกรับการประกันสุขภาพต่อเนื่องหลังจากการเป็นผู้ประกันตนได้ โดยยอมให้สำนักงานประกันสังคมหักบำนาญส่วนหนึ่งเป็นเบี้ยประกันสุขภาพ

ความเห็น	จำนวน	ร้อยละ	ร้อยละ (เฉพาะผู้ออกความเห็น)
เห็นด้วย	140	61.40	68.63
ไม่เห็นด้วย	64	28.07	31.37
ไม่ระบุ	24	10.53	
รวม	228	100.00	100.00

ผู้ที่เห็นด้วย มีความเห็นว่า

1. จะได้ใช้สิทธิรักษาพยาบาลต่อเนื่อง
2. บางคนไม่มีอาชีพส่วนตัวก็รับบำนาญไป
3. สุขภาพของผู้รับบำนาญสำคัญมาก และมีปัญหาเรื่องสุขภาพ
4. เป็นทางเลือกสำหรับผู้มีรายได้น้อย แต่ควรขยายโรคให้ครอบคลุมมากกว่าบัตรประกันสุขภาพ (บัตรทอง)
5. เวลาเจ็บป่วยเราไม่ต้องกังวลเรื่องค่ารักษาเพราะเรายังมีสิทธิตรงนี้อยู่แต่ต้องกำหนดให้แน่ชัดว่าจะจัดเก็บเบี้ยประกันสุขภาพจำนวนเท่าใด

ผู้ที่ไม่เห็นด้วย มีความเห็นว่า

1. ผู้รับบำนาญเลือกรับการประกันต่อเนื่องหลังจากออกจากระบบ
2. สามารถใช้สิทธิรักษาพยาบาลจากรัฐบาลได้
3. การพิจารณาเงินบำนาญซึ่งเป็นจำนวนที่น้อยอยู่แล้ว ซ้ำอาจจะไม่เพียงพอต่อการดำรงชีวิตซึ่งค่ารักษาพยาบาลน่าจะให้รัฐบาลดูแลแทน บางคนอาจจะยังไม่เคยได้รับสิทธิการรักษาพยาบาลเลย ตั้งแต่ส่งเงินสมทบมาเพราะมีสวัสดิการของบริษัทที่มากกว่า
4. ผู้ประกันตนสามารถทำบัตรทองได้
5. ควรให้ผู้รับบำนาญแสดงความประสงค์ในการทำประกันสุขภาพตนเองเพราะอาจมีการทำประกันหลายที่อยู่แล้ว

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ (ร้อยละ 78.71) เห็นด้วยกับการปรับสูตรการคำนวณบำนาญจากค่าจ้างเฉลี่ย 60 เดือนสุดท้าย เป็นการคำนวณจากค่าจ้างเฉลี่ยตลอดอายุการทำงาน โดยปรับมูลค่าของค่าจ้างแต่ละปีให้เป็นมูลค่าปัจจุบันก่อนนำมาเฉลี่ย

ความเห็น	จำนวน	ร้อยละ	ร้อยละ (เฉพาะผู้ออกความเห็น)
เห็นด้วย	159	69.74	78.71
ไม่เห็นด้วย	43	18.86	21.29
ไม่ระบุ	26	11.40	
รวม	228	100.00	100.00

ผู้ที่เห็นด้วย มีความเห็นว่า

1. จะได้รับบำนาญเพียงพอกับการใช้ชีวิต
2. ความยุติธรรมสำหรับผู้รับบำนาญ
3. เป็นการประกันรายได้ให้ผู้ที่ออกจากงานว่างงานไปช่วงสั้นๆ ก่อนวัยเกษียณ และให้เกิด

ความชอบธรรมจากการส่งเงินสมทบตามจริง

4. นำมาคำนวณเป็นปัจจุบันไม่ทำให้ผู้ประกันตนเสียเปรียบ
5. ได้อัตราค่าบำนาญที่มากขึ้น

ผู้ที่ไม่เห็นด้วย มีความเห็นว่า

1. นำเอาจำนวนเงินเดือนในเดือนที่สูงสุดมาคำนวณ
2. รายได้ในอดีตมีความต่างมากเกินไป เมื่อเทียบกับอัตราเงินเฟ้อที่สูงขึ้นตลอดทุกปี
3. ควรเฉลี่ยตามรายได้ที่ผู้รับบำนาญจ่ายจริง
4. ไม่จำเป็นต้องหักเบี้ยประกันสุขภาพ เนื่องจากผู้ประกันตนสามารถจ่ายเองได้และสามารถนำเงินที่ได้ไปซื้อสิทธิทางด้านสุขภาพได้ เช่น ประกันชีวิตและประกันสุขภาพ
5. ควรกำหนดสูตรแยกระหว่างผู้ประกันตน ม.33 และผู้ประกันตน ม.39

ข้อเสนอแนะ

1. ควรมีทางเลือกให้ผู้ประกันตนเพื่อให้เหมาะสมต่อบุคคลนั้น ๆ
2. ควรมีทางเลือกในการรับสิทธิสุขภาพ สำหรับผู้ประกันตนที่ส่งเงินครบ มีสิทธิเลือกรับเงินเป็นบำเหน็จหรือบำนาญก็ได้โดยให้ผู้ประกันตนเป็นผู้เลือกเอง เพราะเป็นสิทธิของผู้ประกันตน
3. ควรปรับเพิ่มฐานค่าจ้างในการจัดเก็บเงินสมทบเพื่อจะได้จัดเก็บในส่วนของเงินสมทบสุขภาพเพิ่มขึ้น สามารถเลือกได้ว่าต้องการรับบำเหน็จหรือบำนาญ
4. เรื่องการเพิ่มโรงพยาบาลที่เป็นเอกชนหรือคลินิกให้เลือกรับบริการมากกว่านี้ บางท่านเป็นผู้ป่วยนอกเล็กน้อยไม่ต้องการไปรอคิวที่โรงพยาบาล ต้องการเลือกใช้คลินิกซึ่งเร็วและดีมาก
5. เห็นด้วยกับการมีบำนาญ แต่ตอนอายุ 55 ปี ควรเฉลี่ยคืนบางส่วนแล้วอายุ 60 ปี ค่อยรับบำนาญไปเรื่อย ๆ จนเสียชีวิต

